

KRONIKARZ I FOTOGRAF LEGIONÓW

„Idę służyć Ojczyźnie, proszę mnie nie szukać” – kartkę z taką treścią zostawił w 1914 roku swoim najbliższemu Adam Dulęba. Mając zaledwie 19 lat wstąpił w szeregi Legionów Polskich. Tam objął służbę w biurze prasowym sztabu, pełniąc jednocześnie funkcję kronikarza.

Oglądając zdjęcia Legionistów mało kto dziś zapyta o ich autora. A to dzięki jego pasji fotograficznej powstał bogaty zbiór zdjęć dokumentujących działalność legionów.

Zdjęcia Adama Dulęby w drobiazgowy sposób przedstawiają losy legionów, przemarsze wojsk, przygotowanie do bitew, jak i same walki. Ponadto wśród nich są także patriotyczne manifestacje, kulturalne spotkania oraz pogrzeby i groby żołnierzy walczących w szeregach I Brygady. Adam Dulęba urodził

się 6 grudnia 1895 roku w Żywcu. Następnie w pięć lat później wraz z rodzicami przeniósł się do Krakowa, gdzie zdobył średnie wykształcenie zakończone maturą.

W latach 1914-18 służył w Legionach Józefa Piłsudskiego, tedy to wykonał przeszło 600 zdjęć o tematyce legionowej. Na zdjęciach uwiecznił m.in. Józefa Piłsudskiego, Kazimierza Sosnowskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Józefa Hallera, Władysława Sikorskiego. Jedną z ocalałych pamiątek po Adamie Dulę-

bie jest notes, w którym zapisywał zrobione przez siebie zdjęcia oraz nazwiska tych dla których je wykonywał. Po zakończeniu służby w Legionach studiował na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W międzyczasie wstąpił w związek małżeński poślubiając Zofię Zaporską z Nizin, córkę Tadeusza Zaporskiego, administratora miejscowego majątku Krzysztofa Radziwiłła. W latach 1922-24 pracował jako administrator majątku Głuskich w Brzozówce k. Szydłowa, w poło-

wie 1924 roku przeniósł się wraz z rodziną do Turska, gdzie objął w administrowanie majątek Radziwiłłów. W 1925 w wyniku transakcji między księciem Krzysztofem Radziwiłłem, a rodziną jego żony został właścicielem dużego 36 hektarowego gospodarstwa rolnego w Lubnicach. Już wtedy udzielał się społecznie. Od 1930 r. pełnił funkcję naczelnika miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej. Wspólnie z żoną prowadził także Ludowy Zespół Teatralny, który do wybuchu II wojny światowej wystawił wiele udanych premier. W 1937 roku został odznaczony Krzyżem Niepodległości „za pracę w dziele odzyskania niepodległości”. Adam Dulęba był również założycielem w 1941 r. Spółdzielni „Zorza” - PSS Społem w Lubnicach. Podczas okupacji hitlerowskiej działał w ruchu oporu, jako członek Armii Krajowej – ps. „Góral” współpracował z oddziałem partyzanckim „Jędrusie”. W wyniku stoczonych walk w jego domu rodzinnym między oddziałami

Legioniści i Adam Dulęba - pierwszy z lewej z mieszkańcami wioski na Bukowinie

żandarmerii niemieckiej a wywiadem oddziału „Jędrusiów”, w nocy dnia 22 stycznia 1944 roku został aresztowany i osadzony w siedzibie Gestapo w Busku Zdroju. Przesłuchiwany i okrutnie torturowany nie zdradził swych powiązań z ruchem oporu. Wywieziony w lutym 1944 roku do obozu koncentracyjnego w Gross Rosen został tam w marcu zamordo-

wany. Fotografie Legionów przetrwały II wojnę światową, długo jednak nikt się nimi nie interesował, pomimo wysiłków czynionych przez rodzinę Adama Dulęby. Dopiero w 1988 roku trafiły do Krakowskiego Towarzystwa Historycznego, a stamtąd do Muzeum Fotografii. Dziś można je tam oglądać dzięki pasji jednego człowieka.

Agata Bazak